

Тема 8. Державне регулювання розвитку промислового виробництва і агропромислового комплексу

- 1. Сутність, цілі та інструменти державної промислової політики.**
- 2. Агропромисловий комплекс як об'єкт державного регулювання.**

Динамика основных макроэкономических показателей Украины

	ВВП, %		ВВП, %	ВВП, %
1990	100	2001	47,2	2009 – 63,3
1992	82,3	2002	48,7	2010 – 65,8
1994	54,4	2003	54,4	2011 – 69,3
1996	43,0	2004	61,0	2014 – 64,0
1997	41,7	2005	62,7	
1998	40,9	2006	67,5	
1999	40,8	2007	72,6	
2000	43,2	2008	74,2	

У січні–квітні 2014р. порівняно з відповідним періодом 2013р. індекс промислової продукції становив 94,7%.

В промисловості:

- створюється понад 50% ВВП;**
- зайнято близько 25% економічно активного населення;**
- задіяно близько третини основних засобів**

Украина заняла 12 место в рейтинге мировых производителей стали.

В целом в 65 странах мира в феврале 2015 г. было произведено 127 млн 626 тыс. т стали, что на 4,1% меньше прошлогоднего показателя.

1. Китай - 65 млн 030 тыс. т (+3,4 по сравнению с февралем 2014 г.).
2. Япония - 8 млн 434 тыс. т (-0,2).
3. США - 6 млн 261 тыс. т (-7,9%).
4. Индия - 6 млн 910 тыс. т (+5,6%).
5. Россия - 5 млн 739 тыс. т (+5,6%).
6. Южная Корея - 5 млн 097 тыс. т (-4,4%).
7. Германия - 3 млн 512 тыс. т (+1,6%).
8. Бразилия - 2 млн 681 тыс. т (+2,3%).
9. Турция - 2 млн 394 тыс. т (-12,2%).
10. Тайвань - 1 млн 790 тыс. т (+2,2%).
11. Италия - 1 млн 968 тыс. т (-9,7%).
12. Украина - 1 млн 588 тыс. т (-33,2%).

1. Сутність, цілі та інструменти державної промислової політики

За показниками розвитку Україна належить до індустріально-аграрних країн світу.

Промисловість виступає провідною сферою економіки країни, визначає рівень її економічного розвитку, можливості участі у світовому господарстві.

Це галузь матеріального виробництва, що є сукупністю підприємств (фабрик, заводів, електростанцій, шахт, рудників тощо), на яких виробляють знаряддя праці та іншу продукцію для самої промисловості і для інших галузей господарства, а також видобувають сировину і паливо, виробляють енергію, заготовляють ліс, обробляють і переробляють продукцію, одержану в промисловості або в сільському господарстві.

Причини, що обумовлюють державне регулювання промисловості:

- ❑ монополізація виробництва**
- ❑ усунення негативних екстерналій на ринку промислової продукції**
- ❑ створення умов технологічної модернізації виробництва**
- ❑ інтернаціоналізація виробництва та захист інтересів національного товаровиробника**

Промисловість поділяється на добувну і переробну, а також на легку і харчову.

Кожна з цих груп є сукупністю менших галузей, підгалузей, виробництв.

Добувна промисловість:

нафтова; газова; торф'яна; вугільна.

Переробна промисловість:

відносяться галузі, які займаються переробкою сировини і напівфабрикатів. Це — машинобудування, металургія, деревообробна та інші галузі.

Підприємства добувної промисловості та сільського господарства утворюють сировинний комплекс країни

Промисловість

Добувна

**нафтова
вугільна
газова
торф`яна**

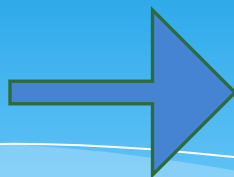
**Сільське
господарство**

Переробна

**Підприємства
галузей, що
переробляють
продукцію
сировинного
комплексу**

Сировинний комплекс країни

**Міжгалузевий
народногоспо-
дарський комплекс
МГНГК**

**Сукупність підприємств, що
економічно, технологічно та
організаційно
взаємопов'язані між собою
і випускають готовий до
кінцевого споживання
певний вид продукції**

МГНГК в економіці України

**Паливно-
енергетич-
ний**

**Металур-
гійний**

**Машино-
будівний**

**Хіміко-
лісовий**

**Комплекс
будівель-
них
матеріалів**

**Військово-
промисловий**

**Транспорт
ний**

**Аграрно-
промисловий**

Соціальний

Недоліки промислового комплексу України

- Не задовольняє кінцевого споживчого попиту;
- Не інтегрований у світогосподарські процеси економічного, технологічного, науково-технічного розвитку;
- Низький рівень переробки сировини;
- Знос фондів підприємств комплексу;
- Неприятливий до нововведень;
- Низька інноваційна активність.

Негативні наслідки функціонування існуючого МГНГК

- Висока собівартість продукції;
- Низька якість продукції;
- Відсутність системи вивчення кон'юнктури ринку;
- Незадовільна маркетингова діяльність;
- Неконкурентоспроможність продукції промислового виробництва

Державна промислова політика — сукупність довгострокових дій держави, спрямованих на покращення галузевої структури економіки, розробку й освоєння науково-технічних досягнень та зростання обсягів експорту конкурентоспроможної продукції.

Об'єктом промислової політики виступає весь індустріальний комплекс країни як єдиний організм.

Суб'єкти державного регулювання промисловості в Україні:

**Міністерство економічного розвитку та торгівлі
Міністерство енергетики та вугільної промисловості**

Державний комітет з питань промислової політики та підприємництва

Державний комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

Стратегічна мета промислової політики та її кінцевий результат є підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки та збалансоване економічне зростання в довгостроковій перспективі.

Основні завдання державного регулювання промисловості:

- формування конкурентного національного ринку промислової продукції;
- стабілізація основних показників промислового виробництва;
- структурна перебудова промисловості;
- технічне і технологічне оновлення галузей промисловості;
- підвищення конкурентоздатності вітчизняних товарів промислового виробництва;
- розвиток імпортозамінного та експортного виробництва;
- забезпечення екологічної безпеки промислового виробництва;.

Варіанти проведення промислової політики для України:

- 1. *Орієнтація на експорт*** — підтримка галузей, продукція яких користується попитом на світовому ринку, насамперед сировинних галузей.
- 2. *Орієнтація на імпортозаміщення*** — підтримка галузей, що випускають продукцію, здатну замінити імпортні товари та витіснити іноземних конкурентів. Ставка робиться на прямі іноземні інвестиції.
- 3. *Орієнтація на відновлення відтворювального процесу в промисловості*** — сприяння галузям, які реально виготовляють промислову продукцію, що користується попитом.

Основні методи та засоби державного регулювання промисловості

Основні методи та засоби державного регулювання промисловості

- ❑ Фінансово-бюджетне регулювання – податкові пільги, бюджетне фінансування, субсидії;
- ❑ Кредитно-грошове регулювання – пільгове кредитування, експортні пільги;
- ❑ інвестиційно-інноваційна політика держави;
- ❑ державне регулювання цін на продукцію промислового виробництва;
- ❑ політика прискореної амортизації;
- ❑ пряме державне управління галузями, що перебувають у державній власності;
- ❑ розпорядження і використання об'єктів державної власності;
- ❑ державний контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій;
- ❑ державна підтримка міжгалузевої кооперації;
- ❑ залучення іноземних інвестицій;
- ❑ державна експертиза якості товарів, їх відповідність міжнародним стандартам.

2. Державне регулювання відносин в агропромисловому комплексі України

Аграрно-промисловий комплекс (АПК) — це сукупність галузей, пов'язаних із виробництвом сільськогосподарської продукції, її переробкою, реалізацією та обслуговуванням самого сільського господарства.

- В АПК – виробляється близько 25% ВВП;
- зайнято 21% економічно активного населення;
- частка експорту АПК у загальному експорті складає 16%.

Суб'єкти державного регулювання АПК в Україні:

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі;**
- Міністерство аграрної політики та продовольства;**
- Державний комітет з питань аграрної політики та земельних відносин;**

СТРУКТУРА АПК

Сфера	Функції
Ресурсовиробнича	Виробництво засобів виробництва для сільського господарства
Аграрно-сировинна	Власне сільськогосподарське виробництво
Переробна	Заготівля та переробка сільськогосподарської продукції
Інфраструктурна	Транспортування, зберігання, реалізація сільськогосподарської продукції

Особливості сучасного стану АПК України:

- накопичення та загострення суперечностей економічного і політичного характеру;**
- масова збитковість сільськогосподарських підприємств;**
- повільні темпи реформування аграрного сектору економіки;**
- збереження тенденції до звуженого відтворення;**
- широка комбінація великих, середніх і дрібних господарських одиниць різних форм власності;**
- рівень концентрації виробництва значною мірою визначається розмірами земельних угідь.**

Загальносвітові тенденції розвитку відносин "держава — аграрний сектор економіки"

- 1. Дотаційність сільського господарства.**
- 2. Посилення регулюючої ролі держави в аграрному реформуванні.**
- 3. Державне сприяння розширенню місткості аграрного ринку.**
- 4. Державна підтримка сільськогосподарських підприємств різних форм власності.**
- 5. Протекціонізм вітчизняного сільгоспвиробника.**

Цілі державного регулювання АПК

Завдання держави щодо розвитку АПК в Україні:

Формування конкурентного середовища у сфері АПК;

Проведення аграрної реформи;

Перетворення АПК у пріоритетний сектор економіки;

Відновлення цінного паритету між сільським господарством та промисловістю;

Структурна перебудова АПК (розвиток переробної галузі, виробництво сучасної сільськогосподарської техніки, формування замкнутого циклу виробництва);

Зважена протекціоністська політика;

Формування ефективної виробничої інфраструктури АПК;

Адаптація сільськогосподарського виробництва до вимог світового ринку;

Розвиток соціальної інфраструктури села.